

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ
BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA INFORMAČNÍCH TECHNOLOGIÍ
ÚSTAV POČÍTAČOVÝCH SYSTÉMŮ

FACULTY OF INFORMATION TECHNOLOGY
DEPARTMENT OF COMPUTER SYSTEMS

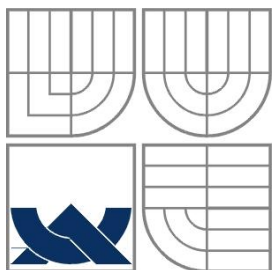
VIZUALIZÁCIA ALGORITMOV PRE PLÁNOVANIE
CESTY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE
BACHELOR'S THESIS

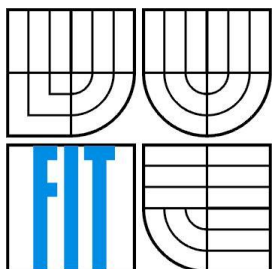
AUTOR PRÁCE
AUTHOR

FILIP MUTŇANSKÝ

BRNO 2016

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ
BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA INFORMAČNÍCH TECHNOLOGIÍ
ÚSTAV POČÍTAČOVÝCH SYSTÉMŮ

FACULTY OF INFORMATION TECHNOLOGY
DEPARTMENT OF COMPUTER SYSTEMS

VIZUALIZACE ALGORITMŮ PRO PLÁNOVÁNÍ CESTY

PATH PLANNING ALGORITHMS VISUALISATION

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

BACHELOR'S THESIS

AUTOR PRÁCE

AUTHOR

FILIP MUTŇANSKÝ

VEDOUCÍ PRÁCE

SUPERVISOR

Ing. JAROSLAV ROZMAN, Ph.D.

BRNO 2016

Abstrakt

Táto práca sa zaoberá algoritmami pre plánovanie cesty, obsahuje teoretický popis najznámejších prístupov pre plánovanie cesty a to: bug algoritmy, roadmaps, bunečná dekompozícia, potenciálové polia a pravdepodobnostné plánovanie. Tiež obsahuje návrh aplikácie, ktorá bude vizualizovať jednotlivé algoritmy.

Abstract

This thesis deals with path planning algorithms, there is description of most used approaches to path planning such as: bug algorithms, roadmaps, cell decomposition, potential fields, sampling based planning. There is also design of application, that will be visualizing certain algorithms.

Klíčová slova

plánovanie cesty, bug algoritmy, roadmaps, bunečná dekompozícia, pravdepodobnostné plánovanie

Keywords

path planning, bug algorithms, roadmaps, cell decomposition, sampling based planning

Citace

Filip Mutňanský: Vizualizácia algoritmov pre plánovanie cesty, bakalárska práca, Brno, FIT VUT v Brně, 2016

Vizualizácia algoritmov pre plánovanie cesty

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval samostatně pod vedením Ing. Jaroslava Rozmana Ph.D.

Další informace mi poskytl...

Uvedl jsem všechny literární prameny a publikace, ze kterých jsem čerpal.

.....
Filip Mutňanský
4.2.2016

Poděkování

Rád by som poďakoval vedúcemu práce za cenné rady.

© Filip Mutňanský, 2016

Tato práce vznikla jako školní dílo na Vysokém učení technickém v Brně, Fakultě informačních technologií. Práce je chráněna autorským zákonem a její užití bez udělení oprávnění autorem je nezákonné, s výjimkou zákonem definovaných případů..

Obsah

1	Úvod.....	2
2	Bug algoritmy	3
2.1	Bug 1 Algoritmus	3
2.2	Bug 2 algoritmus.....	4
2.2.1	Porovnanie s Bug 1	5
2.3	Tangent bug algoritmus	6
3	Roadmapy	8
3.1	Mapy viditeľnosti	8
3.1.1	Graf viditeľnosti.....	8
3.1.2	Konštrukcia grafu viditeľnosti	9
3.2	Voronoi diagram.....	9
4	Bunečná dekompozícia	11
4.1	Lichobežníková dekompozícia	11
5	Potenciálové polia.....	12
5.1	Zostup gradientu	12
5.2	Plánovanie na mriežke.....	13
5.2.1	Brushfire algoritmus	13
5.2.2	Problém lokálneho minima.....	14
5.2.3	Záplavové vyplňovanie.....	14
6	Pravdepodobnostné plánovanie.....	15
6.1	PRM (probabilistic roadmaps).....	15
6.2	EST (Expansive-Spaces Trees).....	17
6.3	RRT	18
7	Návrh aplikácie	20
7.1	Editovanie	20
7.2	Vizualizácia	20
7.3	Simulácia	20
7.4	Roadmapy a bug algoritmy.....	20
8	Záver	21

1 Úvod

Plánovanie cesty patrí medzi základné odvetvie robotiky. Plánovanie cesty je možné aplikovať v mnohých oblastiach ako napríklad v automatickej výrobe, počítačových hrách, prehľadávaní neznámeho priestoru, alebo v molekulárnej biológii.

Jeden z najstarších problémov plánovania ciest je *piano mover problem*, kde poznáme prostredie, rozloženie prekážok, rozmery klavíru a potrebujeme klavír preniesť z bodu A do bodu B bez toho aby nastala akákoľvek kolízia s prekážkou.

Existuje mnoho prístupov k plánovaniu cesty s rôznymi využitiami. Ak je potrebné nájsť cestu v neznámom prostredí, tak sú použité Bug algoritmy založené na senzoroach. Pre hľadanie cesty v známom prostredí, kde poznáme rozloženie prekážok sú použité roadmapy, potenciálové polia, bunečná dekompozícia, alebo pravdepodobnostné plánovanie.

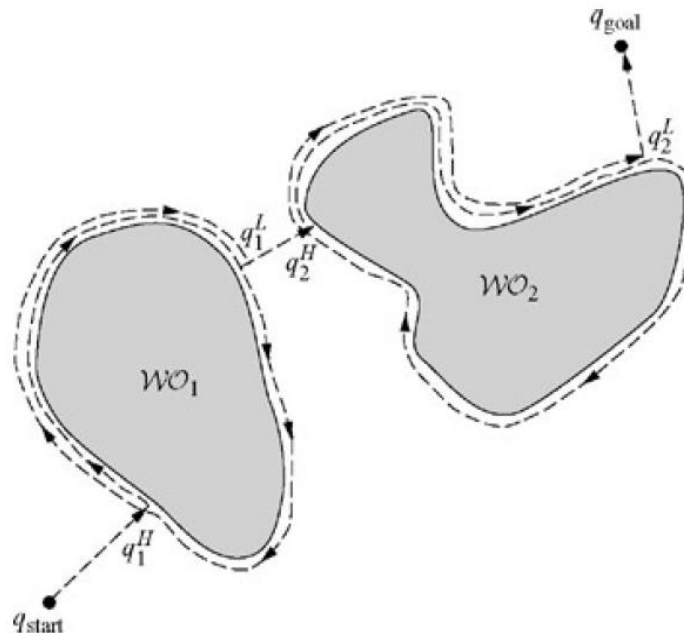
2 Bug algoritmy

Tento typ algoritmov patrí medzi algoritmy založené na senzorech. Predpokladajú, že robot je bod v rovine obsahujúci senzor detekujúci prekážky. Tieto algoritmy požadujú dva typy správania: pohyb po priamke a obchádzanie prekážky. Ak má robot senzor s nulovým dosahom, je použitý algoritmus Bug1, alebo Bug2. Ak má senzor, nenulový dosah, je použitý Tangent bug algoritmus.

2.1 Bug 1 Algoritmus

Bug 1 predstavuje najjednoduchší prístup ku hľadaniu cieľa v neznámom priestore. Predpokladá, že robot je bod v rovine, má senzor s nulovým dosahom a pracovný priestor je ohraničený.

Štart a cieľ sú označené ako q_{start} a q_{goal} . Na začiatku sa robot začne pohybovať z q_{start} do q_{goal} , kým nedosiahne cieľ, alebo nenarazí na prekážku. Ak narazí na prekážku tento bod sa označí ako q_i^H . Robot následne obíde prekážku až pokiaľ sa nevráti do bodu q_i^H . Následne robot určí na obode prekážky bod najbližšie ku cieľu, tento bod je označený ako q_i^L a robot do neho prejde. Ak priamka z bodu q_i^L do bodu q_{goal} prechádza cez súčasnú prekážku, potom neexistuje cesta do cieľa. Následne sa vykoná cesta z bodu q_i^L do q_{goal} a inkrementuje sa i .

Obrázok 1: Hľadanie cesty algoritmom Bug 1

Input: Bod v ktorom sa robot nachádza
Output: Cesta do q_{goal} , alebo rozhodnutie, že cesta neexistuje

```

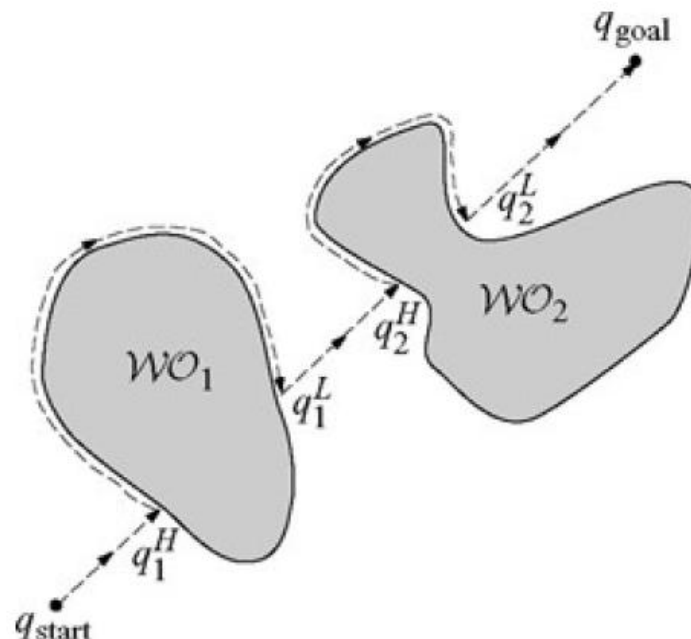
1: while True do
2:   repeat
3:     Od  $q_{i-1}^L$  sa pohni smerom ku  $q_{goal}$ 
4:   until  $q_{goal}$  je dosiahnutý or je dosiahnutá prekážka v bode
 $q_{Hi}$ 
5:   if  $q_{goal}$  je dosiahnutý then
6:     Exit.
7:   end if
8:   repeat
9:     Nasleduj hranice prekážky.
10:  until  $q_{goal}$  je dosiahnutý or  $q_i^H$  je znova dosiahnutý
11:  Urči bod  $q_i^L$  na obode prekážky, ktorý má najkratšiu cestu
do  $q_{goal}$ 
12:  Choď do bodu  $q_i^L$ .
13:  if robot sa hýbe smerom ku  $q_{goal}$  then
14:    Vyhlás, že  $q_{goal}$  je nedosiahnuteľný a exit.
15:  end if
16: end while

```

Algoritmus 1: Bug 1 algoritmus

2.2 Bug 2 algoritmus

Na rozdiel od Bug 1 obsahuje priamku medzi q_{start} a q_{goal} . Na priesečníkoch tejto priamky s prekážkami vznikajú potenciálne body z ktorých bude robot opúšťať prekážku. Týmto sa docielí, že robot nebude musieť v niektorých prípadoch obchádzať celú prekážku. V niektorých prípadoch je Bug 1 efektívnejší, tento fakt je popísaný v nasledujúcej kapitole.

Obrázok 2: Hľadanie cesty algoritmom Bug 2

Input: Bod v ktorom sa robot nachádza
Output: Cesta do q_{goal} , alebo rozhodnutie, že cesta neexistuje

```

1: while True do
2:   repeat
3:     Od  $q^{L}_{i-1}$ , sa pohni smerom ku  $q_{goal}$  po priamke  $m$ .
4:   until  $q_{goal}$  je dosiahnutý or je dosiahnutá prekážka v bode
 $q^{Hi}$ 
5:     Zatoč doľava (alebo do prava)
6:   repeat
7:     Nasleduj hranice prekážky
8:   until
9:     je dosiahnutý  $q_{goal}$  or
10:    je znovu dosiahnutý  $q^{Hi}$  or
11:    priamka  $m$  je znovu dosiahnutá v takom bode  $m$ , ktorý:
12:     $m \neq q^{Hi}$ ,
13:     $d(m, q_{goal}) < d(m, q^{Hi})$ , a
14:    Ak sa robot pohne smerom k cieľu, nenatrafí na prekážku
15:    Nech  $q^{L}_{i+1} = m$ 
16:    Inkrementuj  $i$ 
17: end while

```

Algoritmus 2: Bug 2 algoritmus

2.2.1 Porovnanie s Bug 1

Na prvý pohľad sa môže zdať, že Bug 2 je efektívnejší ako Bug 1, pretože robot nemusí obchádzať celú prekážku, ale v niektorých prípadoch je efektívnejší Bug 1. Tento fakt je možné demonštrovať na dĺžkach jednotlivých ciest pri použití Bug 1 a Bug 2 algoritmu.

Pri použití algoritmu Bug 1 je potrebné obísť celú prekážku a následne prejsť do bodu q^{L}_i tento bod je v najhoršom prípade vzdialený polovicu obvodu prekážky, čiže robot prejde jeden a pol obvodu prekážky.

Pri algoritme Bug 2 je n_i bodov, z ktorých robot môže opustiť prekážku. Polovica týchto bodov je nepoužiteľných, pretože ak by sa robot vydal z tohto bodu ku cieľu, pohyboval by sa smerom ku prekážke a nastala by kolízia.

$$L_{Bug1} \leq d(q_{start}, q_{goal}) + 1,5 \sum_{i=1}^n p_i$$

Rovnica 1: Horná hranica dĺžky cesty pri algoritme Bug 1

$$L_{Bug2} \leq d(q_{start}, q_{goal}) + 0,5 \sum_{i=1}^n n_i p_i$$

Rovnica 2: Horná hranica dĺžky cesty pri algoritme Bug 2

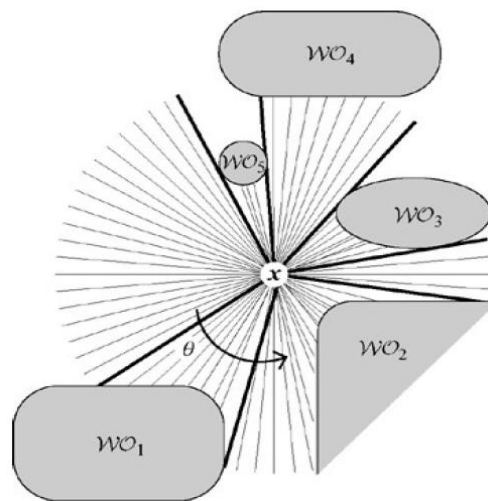
2.3 Tangent bug algoritmus

Tangent bug je rozšírenie Bug 2 algoritmu, ktoré určí kratšiu cestu k cieľu pomocou diaľkového senzoru s 360 stupňovou orientáciou. Tento senzor môžeme modelovať ako funkciu: $\rho: \mathbb{R}^2 \times S^1 \rightarrow \mathbb{R}$. Robot je bod v $x \in \mathbb{R}^2$ s lúčmi radiálne vychádzajúcich z tohto bodu. Pre každé $\theta \in S^1$ je hodnota $\rho(x, \theta)$ vzdialenosť od najbližšej prekážky na lúči z bodu x pod uhlom θ .

Pretože reálne senzory majú obmedzený dosah, je potrebné definovať funkciu $\rho_R: \mathbb{R}^2 \times S^1 \rightarrow \mathbb{R}$. Táto funkcia naberá rovnaké hodnoty ako funkcia ρ keď je v dosahu senzoru a nekonečno keď je mimo dosahu senzoru R . Formálne zapísané:

$$\rho_R(x, \theta) = \begin{cases} \rho(x, \theta), & \rho(x, \theta) < R \\ \infty, & \text{inak} \end{cases}$$

Od robota sa očakáva, že vie detekovať nespojitosti v ρ_R . Na obrázku 3 tenké čiary znázorňujú hodnoty $\rho_R(x, \theta)$ a hrubé čiary reprezentujú nespojitosti, ktoré nastanú v dvoch prípadoch: Keď prekážka pokrýva druhú, alebo keď je dosiahnutý dosah senzoru. Koncové body týchto intervalov sa označujú písmenom O a využívajú sa ďalej v hľadaní cesty.

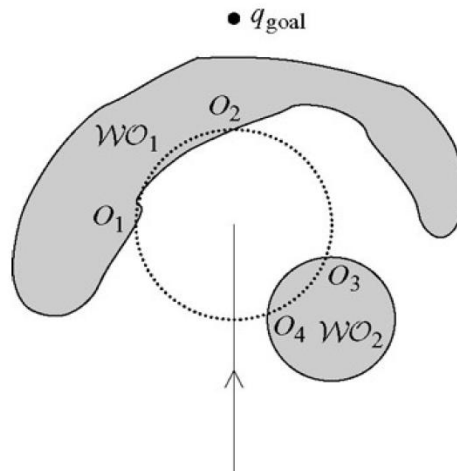
Obrázok 3: Nespojitosti v ρ_R

Robot najskôr vyvolá správanie typu pohyb k cieľu. Toto správanie má dve časti, najprv sa robot pohybuje priamo k cieľu pokiaľ nezachytí prekážku vzdialenú R jednotiek priamo medzi robotom a cieľom. Na obrázku 4 to znamená, že priamka medzi q_{goal} a robotom je preseknutá intervalom $WO1$.

Robot sa následne posúva smerom k bodu O_i takom, že znižuje vzdialenosť k cieľu v našom prípade to je vzdialenosť $d(x, O_i) + d(O_i, q_{\text{goal}})$. Množina $\{O_i\}$ je neustále aktualizovaná podľa toho, ako sa robot hýbe.

Správanie typu pohyb k cieľu je realizované dovtedy kým pohyb neznižuje vzdialenosť k cieľu, to znamená, že našiel lokálne minimum $d(x, O_i) + d(O_i, q_{\text{goal}})$. Teraz sa robot prepne do režimu obchádzanie prekážky. V tomto režime sa robot pohybuje podobne ako v predchádzajúcom režime smerom ku O_i . Kým sa robot hýbe týmto smerom zároveň aj aktualizuje hodnoty d_{reach} a d_{followed} . Hodnota d_{followed} je najkratšia vzdialenosť medzi prekážkou, ktorá bola zaznamenaná a cieľom.

Hodnota d_{reach} je vzdialenosť medzi cieľom a najbližším bodom na obchádzanej prekážke. Keď nastane $d_{\text{reach}} < d_{\text{followed}}$ robot končí obchádzanie prekážky.

Obrázok 4: Znáozornenie intervalov spojitosti

T predstavuje bod kde dosah senzoru s polomerom R pretne priamku spájajúcu robota (x) a q_{goal} .

Input: Bod v ktorom sa robot nachádza

Output: Cesta do q_{goal} , alebo rozhodnutie, že cesta neexistuje

1: **while** True **do**

2: **repeat**

3: Pohybuj sa do bodu $n \in \{T, O_i\}$ tak, aby sa znižovala hodnota $d(x, n) + d(n, q_{\text{goal}})$

4: **until**

▪ cieľ je dosiahnutý **or**

▪ aktuálny smer začne zväčšovať hodnotu $d(x, q_{\text{goal}})$

5: Zvoľ smer obchádzania prekážky tak, aby pokračoval v smere posledného smeru štart - cieľ.

6: **repeat**

7: Aktualizuj d_{reach} , d_{followed} , and $\{O_i\}$.

8: Pohybuj sa smerom ku $n \in \{O_i\}$

9: **until**

▪ cieľ je dosiahnutý.

▪ robot obíde celú prekážku, čo znamená, že cieľ je nedosiahnuteľný

▪ $d_{\text{reach}} < d_{\text{followed}}$

10: **end while**

Algoritmus 3: Tangent bug algoritmus

3 Roadmapy

Na rozdiel od Bug algoritmov tento prístup vyžaduje znalosť prostredia, to znamená polohu a tvar všetkých prekážok. Zväz jednorozmerných kriviek je roadmapa RM taká, ak pre každé q_{start} a q_{goal} v priestore Q_{free} ktoré môžu byť spojené cestou majú tieto vlastnosti:

1. Dostupnosť - existuje cesta medzi $q_{start} \in Q_{free}$ do niektorých $q'_{start} \in Q_{free}$
2. Departability - existuje cesta medzi $q'_{start} \in RM$ do $q_{goal} \in Q_{free}$
3. Prepojiteľnosť - existuje cesta medzi v RM medzi q'_{start} a q'_{goal}

Existuje 5 typov roadmáp: visibility maps, deformation retracts, retract-like structures, piecewise retracts a silhouettes. V tejto práci budú podrobnejšie popísané mapy viditeľnosti a deformation retracts.

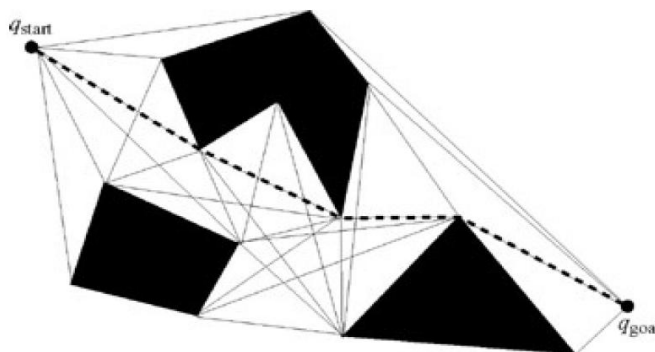
3.1 Mapy viditeľnosti

Základnými charakteristikami máp viditeľnosti sú to, že jej uzly zdieľajú hranu ak sa navzájom vidia a to, že všetky body v robotovom voľnom priestore sú v priamke s aspoň jedným uzlom mapy viditeľnosti. Ďalšou charakteristikou je, že má vlastnosti roadmapy dostupnosti, departability. Popíšeme si najjednoduchšiu mapu viditeľnosti graf viditeľnosti.

3.1.1 Graf viditeľnosti

Graf viditeľnosti je definovaný v dvojrozmernom priestore, pričom prekážky sú definované ako polygóny. Uzly v_i grafu viditeľnosti zahŕňajú štartovaciu pozíciu, cieľ a všetky vrcholy prekážok. Hrany grafu e_{ij} sú úsečky spájajúce navzájom viditeľné uzly v_i a v_j .

$$e_{ij} \neq 0 \Leftrightarrow sv_i + (1-s)v_j \in cl(Q_{free}) \quad \forall s \in [0,1]$$

Obrázok 5: Graf viditeľnosti

Takto vytvorený graf má veľa nadbytočných hrán, ktoré sú pre hľadanie cesty zbytočné. Použitím supporting a separating priamok môžeme redukovať počet hrán v grafe viditeľnosti. Supporting hrana je dotyčnica dvoch prekážok, pričom obe prekážky ležia na jednej strane tejto priamky. Separating hrana je naopak dotyčnica, na ktorej ležia prekážky na opačných stranách.

Nakoniec zostanú iba tie hrany ktoré ležia na supporting, alebo separating hranách. Pri nekonvexných prekážkach zostanú hrany, ktoré keď sa trochu predĺžia, nebudú presahovať do prekážky (vrátane hraníc prostredia).

3.1.2 Konštrukcia grafu viditeľnosti

Nech $V = \{V_1, \dots, V_n\}$ je množina vrcholov prekážok v priestore vrátane začiatočného bodu a cieľa. Pre vytvorenie grafu viditeľnosti musíme pre každé $v \in V$ určiť ktoré vrcholy sú pre v viditeľné. Jednou z možností je overiť, či každé dvojice $vv_i, v \neq v_i$ nepretne hranu akéhokoľvek polygónu. Pre určitú dvojicu vv_i je $O(n)$ priesečníkov pre otestovanie. Ak je $O(n)$ potenciálnych dvojíc z v , tak je $O(n^2)$ otestovaní pre určenie, ktoré vrcholy sú viditeľné z v . Toto všetko musí byť vykonané pre každé v z množiny V preto celková zložitosť konštrukcie bude $O(n^3)$. Čo je pomerne vysoká zložitosť, preto je potrebné prísť s jednoduchším riešením.

- 1: Pre každý vrchol v_i , vypočítaj α_i , uhol z horizontálnou osou a vv_i .
- 2: Vytvor list vrcholov ε , obsahujúci uhly α_i usporiadaných vzostupne podľa vzdialenosti od v .
- 3: Vytvor zoznam hrán S , obsahujúci zoradené hrany, ktoré boli pretnuté pomocnou priamkou z v .
- 4: **for all** α_i **do**
- 5: **if** v_i je viditeľné z v **then**
- 6: Pridaj hranu (v, v_i) do grafu viditeľnosti.
- 7: **end if**
- 8: **if** v_i je začiatkom hrany E , ktorá nie je v S **then**
- 9: Pridaj E do S .
- 10: **end if**
- 11: **if** v_i je koncom hrany v S **then**
- 12: Zmaž hranu z S .
- 13: **end if**
- 14: **end for**

Algoritmus 4: Plane sweep algoritmus

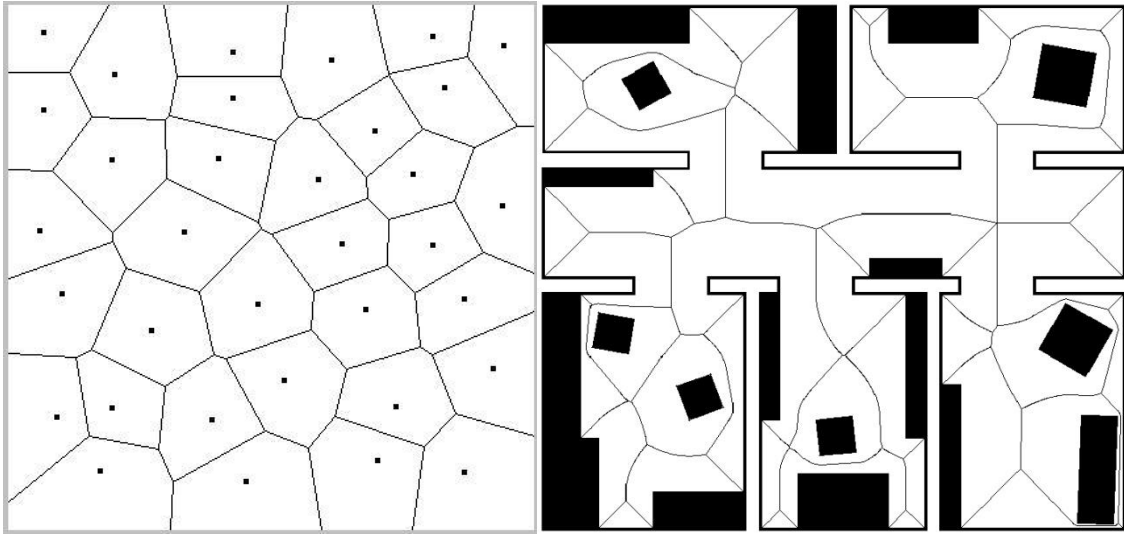
3.2 Voronoi diagram

Pre definovanie, čo je to Voronoi Diagram je potrebné vysvetliť pojem ekvidištancia. Bod je ekvidištantný od množiny objektov, ak vzdialenosti medzi tým bodom a každým objektom v danej množine je rovnaký.

Voronoi diagram (VD) je množina bodov nazývaných riadiace body. Voronoi oblasť je potom množina bodov ekvidištantná ku dvom riadiacim bodom, teda priestor je rozdelený do oblastí v ktorých je najbližšie iba ku jednému a to svojmu riadiacemu bodu. Pre potreby plánovania cesty je ale VD nepoužiteľný, pretože prekážky sú viacrozmerné ako riadiaci bod v jednoduchom Voronoi diagrame. Preto je potreba definovať Všeobecný Voronoi diagram (GVD) kde oblasť je množina bodov, ktoré majú najbližšie ku prekážke O_i .

$$F_i = \{q \in Q_{free} \mid d_i(q) \leq d_h(q) \ \forall h \neq i\}$$

Kde F_i je všeobecná Voronoi oblasť a $d_i(q)$ je vzdialenosť ku prekážke O_i z q .

Obrázok 6: Porovnanie Voronoi diagramu a GVD

GVD splňuje všetky podmienky roadmapy a to dostupnosť, departabilitu a prepojitelnosť. Hľadanie cesty je dosiahnuté pohybom od najbližšieho bodu na GVD, následne pohybom po diagrame ku blízkosti cieľa a potom z diagramu do cieľa.

4 Bunečná dekompozícia

Ďalším prístupom ku plánovaniu cesty a rozdeleniu priestoru je bunečná dekompozícia. V tomto prípade je priestor rozdelený na jednoduché regióny nazývané bunky. Dve bunky sú priľahlé, ak zdieľajú svoje hranice. Graf priľahlostí dokáže reprezentovať vzťahy priľahlosti medzi bunkami, kde uzol predstavuje bunku a hrana medzi uzlami znamená, že tieto bunky sú priľahlé.

Ak máme priestor rozdelený na bunky, tak plánovanie cesty prebieha v dvoch krokoch. Najprv sa určia bunky, ktoré obsahujú štartovaciu pozíciu a cieľ, následne sa prehl'adáva graf za účelom nájdenia cesty štart - cieľ.

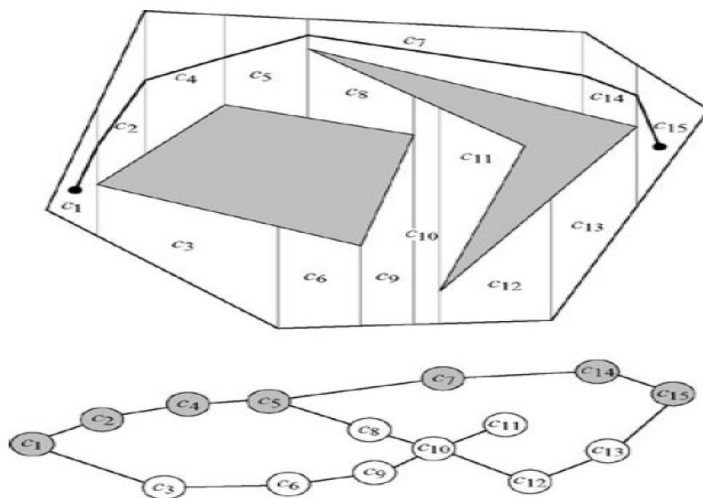
Na rozdiel od iných metód plánovania cesty poskytuje bunečná dekompozícia možnosť pokrytia celého priestoru. Pokrytie priestoru znamená prechod robota cez každý bod priestoru. Keďže žiadna bunka neobsahuje prekážky, je možné pokryť každú bunku jednoduchým prechádzaním po bunke.

Najznámejšou metódou rozdelenia priestoru je lichobežníková dekompozícia. Táto metóda vyžaduje, aby boli prekážky popísané polygónmi. Medzi všeobecnejšie metódy, ktoré si poradia aj s nepolygónovým popisom prekážok patrí Morseova dekompozícia.

4.1 Lichobežníková dekompozícia

Táto metóda vytvára bunky v tvare lichobežníkov, prípadne trojuholníkov. Predpokladá sa, že priestor je dvojrozmerný a prekážky, alebo hranice priestoru sú popísané polygónmi. Pre jednoduchosť predpokladajme, že každý vrchol v_i má inú x súradnicu. Aby sa dané rozdelenie vytvorilo, je potrebné z každého vrcholu v urobiť vertikálne predĺženie do oboch smerov. Predĺženie znamená vytvoriť priamku, ktorá začína vo v a končí na prvej prekážke, alebo na hranici priestoru. Následne sa vytvorí graf priľahlostí.

Po určení, ktoré bunky obsahujú začiatočnú a koncovú pozíciu, je potrebné nájsť najkratšiu cestu zo štartu do cieľa. Výsledkom je sekvencia uzlov, čo pre naplánovanie cesty pre robota nestačí. Je potreba vytvoriť sekvenciu bodov v priestore, keďže lichobežník je konvexný, akékoľvek dva body sú spojitelné úsečkou nekolidujúcou s prekážkou. Cesta pre robota sa vytvorí spájaním stredov vertikálnych predĺžení.

Obrázok 7: Vytvorenie buniek lichobežníkovou dekompozíciou, vytvorenie grafu a nájdenie cesty

5 Potenciálové polia

Metódu potenciálových polí je možné aplikovať na viac druhov priestorov, vrátane neeuklidiánskych, alebo viac rozmerných priestorov. Potenciálová funkcia je derivovateľná funkcia s reálnymi hodnotami $U: \mathbb{R}^m \rightarrow \mathbb{R}$. Na hodnotu potenciálovej funkcie môže byť nazerané ako na energiu, teda gradient potenciálu jej sily. Gradient je vektor:

$$\nabla U(q) = DU(q)^T = \left[\frac{\partial U}{\partial q_1}(q), \dots, \frac{\partial U}{\partial q_m}(q) \right]^T$$

ukazuje smerom, ktorý lokálne maximálne zvyšuje U .

Táto metóda navádza robota akoby to bola častica pohybujúca sa v gradientovom vektorovom poli. Gradienty si môžeme predstaviť ako sily pôsobiace na pozitívne nabitý náboj predstavujúci robota. Prekážky sú nabité pozitívnym a cieľ negatívnym nábojom, čo by malo robota viesť okolo prekážok zo štartu do cieľa.

Robot ukončí pohyb keď sa dostane do bodu q^* kde je gradient nulový, teda $\nabla U(q^*) = \mathbf{0}$. Tento bod je nazývaný kritický bod U , môže to byť lokálne minimum, lokálne maximum, alebo sedlový bod. O aký bod sa jedná sa dá určiť z Hessovej matice. Hessova matica je matica obsahujúca druhé derivácie určitej funkcie, v našom prípade to bude funkcia $U(q)$. Ak je táto matica pozitívne definitívna, tak je kritický bod lokálne minimum, ak je negatívne definitívna, tak je kritický bod lokálne maximum.

$$H(f) = \begin{pmatrix} \frac{\partial^2 f}{\partial x_1^2} & \frac{\partial^2 f}{\partial x_1 \partial x_2} & \dots & \frac{\partial^2 f}{\partial x_1 \partial x_n} \\ \frac{\partial^2 f}{\partial x_2 \partial x_1} & \frac{\partial^2 f}{\partial x_2^2} & \dots & \frac{\partial^2 f}{\partial x_2 \partial x_n} \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ \frac{\partial^2 f}{\partial x_n \partial x_1} & \frac{\partial^2 f}{\partial x_n \partial x_2} & \dots & \frac{\partial^2 f}{\partial x_n^2} \end{pmatrix}$$

Obrázok 8: Hessova matica

5.1 Zostup gradientu

Základom tohto prístupu je pohyb zo začiatočnej konfigurácie po krokoch v smere opačnom ako hodnota gradientu. Tento pohyb vytvorí novú konfiguráciu a predchádzajúci krok je opakovaný kým nie je hodnota gradientu nulová.

V nasledujúcom algoritme je $q(i)$ hodnota bodu q v i -tej iterácii, hodnota α určuje veľkosť kroku v i -tej iterácii. Výsledkom algoritmu je postupnosť bodov $\{q(0), q(1), \dots, q(i)\}$. V reálnej implementácii sa nikdy nedosiahne hodnota gradientu v určitom bode nula, preto musíme počítať s vhodne zvolenou odchýlkou $|\nabla U(q(i))| < \varepsilon$.


```

1:  $q(0) = q_{\text{start}}$ 
2:  $i = 0$ 
3: while  $\nabla U (q(i)) \neq 0$  do
4:    $q(i + 1) = q(i) + \alpha(i)\nabla U (q(i))$ 
5:    $i = i + 1$ 
6: end while

```

Algoritmus 5: Zostup gradientu

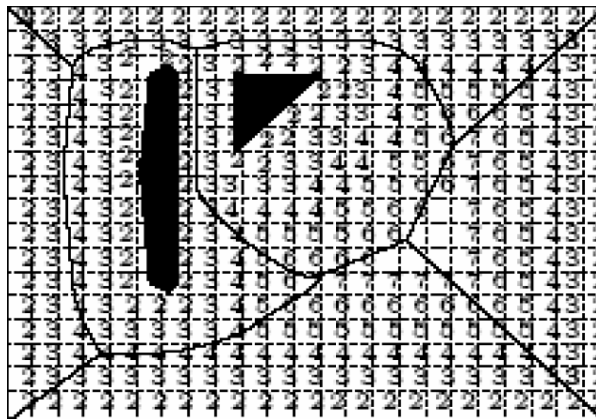
5.2 Plánovanie na mriežke

Pri plánovaní na mriežke je priestor reprezentovaný mriežkou, kde prvok mriežky (pixel) obsahuje nulu ak neobsahuje prekážku, a jednotku ak je čiastočne, alebo celkovo obsadený prekážkou. Ak berieme do úvahy vzťahy medzi dvoma susednými pixelmi na diagonále, tak hovoríme o osembodovej konektivitě. Ak nie, tak sa jedná o štvorbodovej konektivitě.

5.2.1 Brushfire algoritmus

Vstupom tohto algoritmu je mriežka zložená z pixelov s hodnotami jeden, alebo nula, podľa rozloženia prekážok. Výstupom je mriežka, ktorej hodnoty odpovedajú vzdialenostiam najbližšej prekážky. Z týchto hodnôt sa dá vypočítať potenciálová funkcia, alebo gradient.

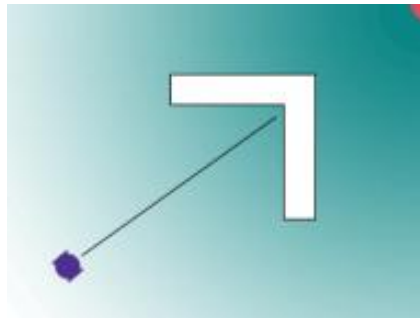
Na začiatku algoritmu sú každé nulové pixely, ktoré sú susedné k jednotkovým pixelom označené číslom tri. Následne sú nulové pixely susedné k pixelom s hodnotou dva označené číslom tri. Všeobecne sú každé nulové pixely susedné s i sú označené hodnotou $i + 1$. Algoritmus končí, keď je všetkým pixelom priradená hodnota.

Obrázok 9: Mriežka vyplnená Brushfire algoritmom s použitím osembodovej konektivity

5.2.2 Problém lokálneho minima

Tento problém nastáva pri použití zostupného gradientu, lebo existuje možnosť lokálneho minima v potenciálovom poli. Robot sa snaží dostať do minima, ale nie je isté, že toto minimum je globálne. To znamená, že robot nenájde cieľ a uviazne v tomto bode, pretože algoritmus skončil kvôli nulovému gradientu. Tento problém nastáva pri konkávných prekážkach, alebo pri priechode robota medzi prekážkami, ktoré sú v osovej súmernosti.

Obrázok 10: Problém lokálneho minima pri konkávných prekážkach

5.2.3 Záplavové vyplňovanie

Záplavové vyplňovanie poskytuje riešenie ku problému lokálneho minima. Vstupom algoritmu je ako v prípade Brushfire algoritmu mriežka s nulovými, alebo jednotkovými pixelmi. Na začiatku je určený štartovací a cieľový pixel. Hodnota cieľového pixelu je nastavená na dva. V prvom kroku algoritmu sú všetky nulové pixely susediace s pixelom s hodnotou dva, teda cieľom nastavené na hodnotu tri. Následne sú hodnoty všetkých nulových pixelov susediacich s pixelmi ohodnotenými číslom tri nastavené na štyri. Takto sa postupne prejde celou mriežkou a algoritmus končí keď sú všetky nulové pixely ohodnotené.

7	18	17	16	15	14	13	12	11	10	9	9	9	9	9	9	9
6	17	17	16	15	14	13	12	11	10	9	8	8	8	8	8	8
5	17	16	16	15	14	13	12	11	10	9	8	7	7	7	7	7
4	17	16	15	15	1	1	1	1	1	1	1	1	6	6	6	6
3	17	16	15	14	1	1	1	1	1	1	1	1	5	5	5	5
2	17	16	15	14	13	12	11	10	9	8	7	6	5	4	4	4
1	17	16	15	14	13	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	3
0	17	16	15	14	13	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15

Obrázok 11: Vyplnenie mriežky záplavovým vyplňovaním s použitím

6 Pravdepodobnostné plánovanie

Pravdepodobnostné plánovanie je najviac používaný prístup v praxi, je používané hlavne kvôli rýchlosti. Umožňuje plánovať cestu pre robotov s obmedzením, natočením kolies a podobne. Medzi základné pojmy tohto prístupu sú konfiguračný priestor a voľný konfiguračný priestor Q_{free} .

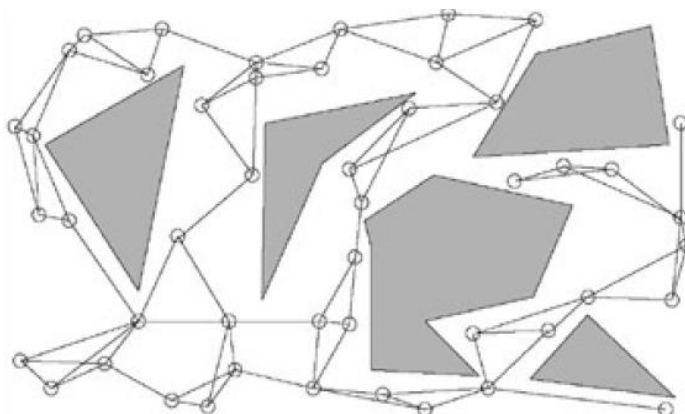
Konfiguračný priestor je n - dimenzionálny priestor, ktorý určuje pozíciu, alebo konfiguráciu robota podľa parametrov. Voľný konfiguračný priestor je priestor všetkých pozícií nekolidujúcich s prekážkou v ktorých sa môže robot nachádzať.

Princíp pravdepodobnostného plánovania sa vo všeobecnosti skladá s náhodného generovania konfigurácií a následného spájania s predošlými konfiguráciami. Následne je potrebné nájsť v grafovej štruktúre cestu zo štartu do cieľa.

Algoritmy na pravdepodobnostné plánovanie sa delia na jednoduchotazové a viacdotazové. Jednoduchotazové algoritmy umožňujú pre jeden vytvorený graf len jeden dotaz pre nájdenie cesty, patria sem algoritmy RRT a EST. Viacdotazové algoritmy umožňujú viac dotazov na jeden graf, medzi tieto algoritmy patrí PRM (probabilistic roadmaps).

6.1 PRM (probabilistic roadmaps)

PRM algoritmus najprv vytvorí náhodným generovaním konfigurácií roadmapu. Roadmapa je v tomto prípade neorientovaný graf $G = (V, E)$. V je množina konfigurácií nad Q_{free} . E obsahuje hrany medzi konfiguráciami, také, že neprechádzajú cez žiadnu prekážku. Na začiatku algoritmu je graf $G = (V, E)$ prázdny. Následne je náhodne vybraná konfigurácia q , ak je táto konfigurácia bez kolízií, tak je pridaná do roadmapy. Tento krok je opakovaný až kým sa nepridá n uzlov do grafu. Pre každý uzol $q \in V$ je vybraná množina N_q z k najbližších susedov ku q podľa metriky $dist$. Metrika $dist$ je funkcia $Q \times Q \rightarrow \mathbb{R}^+ \cup \{0\}$. Plánovač sa potom pokúsi spojiť q s každým uzlom $q' \in N_q$, ak je nájdená cesta medzi q a q' , tak je hrana (q, q') pridaná do roadmapy. Následne je nájdená najkratšia cesta medzi q_{start} a q_{goal} napríklad Djikstrovym algoritmom, alebo A*.

Obrázok 12: Graf PRM

Input:

n : počet uzlov v roadmape
 k : počet najbližších susedných uzlov

Output:

roadmapa $G = (V, E)$

1: $V \leftarrow \emptyset$

2: $E \leftarrow \emptyset$

3: **while** $|V| < n$ **do**

4: **repeat**

5: $q \leftarrow$ náhodná konfigurácia v Q

6: **until** q je bez kolízií

7: $V \leftarrow V \cup \{q\}$

8: **end while**

9: **for all** $q \in V$ **do**

10: $N_q \leftarrow k$ najbližších susedov z q určených z V podľa funkcie $dist$

11: **for all** $q' \in N_q$ **do**

12: **if** $(q, q') \notin E$ **and** $\Delta(q, q') \neq \text{NIL}$ **then**

13: $E \leftarrow E \cup \{(q, q')\}$

14: **end if**

15: **end for**

16: **end for**

Algoritmus 6: Algoritmus vytvorenia roadmapy v PRM

Input:

q_{init} : začiatočná konfigurácia

q_{goal} : cielová konfigurácia

k : počet najbližších susedných uzlov

roadmapa $G = (V, E)$

Output:

Cesta z q_{init} to q_{goal} , alebo uznanie, že cesta neexistuje

1: $N_{q_{init}} \leftarrow k$ najbližších susedných uzlov q_{init} z V podľa $dist$

2: $N_{q_{goal}} \leftarrow k$ najbližších susedných uzlov q_{goal} z V podľa $dist$

3: $V \leftarrow \{q_{init}\} \cup \{q_{goal}\} \cup V$

4: nech q' je najbližší susedný uzol q_{init} v $N_{q_{init}}$

5: **repeat**

6: **if** $\Delta(q_{init}, q') \neq \text{NIL}$ **then**

7: $E \leftarrow (q_{init}, q') \cup E$

8: **else**

9: nech q' je ďalší najbližší susedný uzol q_{init} v $N_{q_{init}}$

10: **end if**

11: **until** bola nájdená cesta, alebo je množina $N_{q_{init}}$ prázdna

12: nech q' je ďalší najbližší susedný uzol q_{init} v $N_{q_{goal}}$

13: **repeat**

14: **if** $\Delta(q_{goal}, q') \neq \text{NIL}$ **then**

15: $E \leftarrow (q_{goal}, q') \cup E$

16: **else**

17: nech q' je ďalší najbližší susedný uzol q_{goal} v $N_{q_{goal}}$

18: **end if**

```

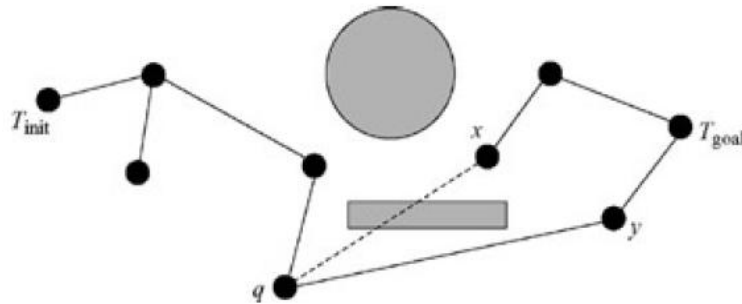
19: until bola nájdená cesta, alebo je množina  $N_{q_{goal}}$  prázdna
20:  $P \leftarrow$  najkratšia cesta( $q_{init}$ ,  $q_{goal}$ ,  $G$ )
21: if  $P$  je neprázdne then
22:   return  $P$ 
23: else
24:   return failure
25: end if

```

Algoritmus 7: Algoritmus hľadania cesty v PRM

6.2 EST (Expansive-Spaces Trees)

EST je jednodotazový plánovač na rozdiel PRM, ktorý je viacdotazový. Cieľom jednodotazových plánovačov je odpovedať na dotaz čo najrýchlejšie. Graf konfigurácií sa nazýva strom. V prípade EST existujú dva stromy T_{init} s koreňom q_{init} a T_{goal} s koreňom q_{goal} . Plánovač vyberie konfiguráciu q z ktorej má strom T rásť a navzorkuje náhodnú konfiguráciu q_{rand} v okolí q . Následne sa plánovač pokúsi spojiť q a q_{rand} , ak úspešne, tak je q_{rand} pridané medzi vrcholy T a (q, q_{rand}) je pridaný medzi hrany T . Tieto kroky sú opakované kým nie je do grafu pridaných n konfigurácií. Na rozdiel od PRM, kde sú pridané všetky navzorkované konfigurácie, EST pridáva len tie ktoré sú spojitelné s konfiguráciou od ktorej sa rozširuje. Spojenie stromov T_{init} a T_{goal} je docielené rozšírením prehľadávania priestoru jedného stromu do priestoru prehľadávaného druhým stromom. Na obrázku 13 sa plánovač snaží spojiť konfiguráciu q , ktorá patrí do stromu T_{init} , s najbližšími konfiguráciami x a y patriacimi ku stromu T_{goal} . Plánovač zlyhá pri konfigurácii x , ale uspeje v prípade y .

Obrázok 13: Spojenie dvoch stromov v EST

Input:

q_0 : konfigurácia, ktorá je koreňom stromu
 n : počet pokusov o rozšírenie stromu

Output:

strom $T = (V, E)$ s koreňom q_0 a má $\leq n$ konfigurácií
 1: $V \leftarrow \{q_0\}$
 2: $E \leftarrow \emptyset$
 3: **for** $i = 1$ to n **do**
 4: $q \leftarrow$ náhodná konfigurácia z T s pravdepodobnosťou πT
 5: extend EST (T, q)
 6: **end for**
 7: **return** T

Algoritmus 8: Algoritmus Build EST

Input:

$T = (V, E)$: EST strom
 q : konfigurácia z ktorej sa má T rozširovať

Output:

nová konfigurácia q_{new} v okolí q , alebo NIL v prípade zlyhania
 1: $q_{new} \leftarrow$ náhodná konfigurácia bez kolízií z okolia
 2: **if** $\Delta(q, q_{new})$ **then**
 3: $V \leftarrow V \cup \{q_{new}\}$
 4: $E \leftarrow E \cup \{(q, q_{new})\}$
 5: **return** q_{new}
 6: **end if**
 7: **return** NIL

Algoritmus 9: Algoritmus Extend EST

6.3 RRT

Nech T je jeden zo stromov T_{init} s koreňom q_{init} , alebo T_{goal} s koreňom q_{goal} . Každý strom je inkrementálne rozširovaný. V každej iterácii je navzorkovaná konfigurácia q_{rand} . Potom je nájdená najbližšia konfigurácia q_{near} ku q_{rand} v T . Ak sa posunieme $step_size$ jednotiek od q_{near} po pomyselnéj priamke medzi q_{near} a q_{rand} tak dostaneme miesto novej konfigurácie q_{new} . Hodnota $step_size$ musí byť vhodne určená. Najvhodnejšie je túto hodnotu určovať dynamicky podľa vzdialenosti medzi q_{new} a q_{near} .

Existuje aj iná alternatíva s použitím funkcie *connect*, táto funkcia volá funkciu *extend* kým q_{new} nedosiahne q_{rand} . Vytvára sa veľký počet uzlov.

Input:

q_0 : konfigurácia, ktorá je koreňom stromu
 n : počet pokusov o rozšírenie stromu

Output:

strom $T = (V, E)$ s koreňom q_0 a má $\leq n$ konfigurácií
 1: $V \leftarrow \{q_0\}$
 2: $E \leftarrow \emptyset$
 3: **for** $i = 1$ to n **do**

```

4:    $q_{\text{rand}} \leftarrow$  náhodná konfigurácia bez kolízií
5:   extend RRT ( $T$ ,  $q_{\text{rand}}$ )
6: end for
7: return  $T$ 

```

Algoritmus 10: Algoritmus build RRT

Input:

$T = (V, E)$: RRT strom
 q : konfigurácia ku ktorej T rastie

Output:

nová konfigurácia q_{new} ku q , alebo NIL v prípade zlyhania

```

1:  $q_{\text{near}} \leftarrow$  najbližší sused  $q$  v  $T$ 
2:  $q_{\text{new}} \leftarrow$  posun  $q_{\text{near}}$  o  $\text{step\_size}$  na priamke medzi  $q_{\text{near}}$  a  $q$ 
3: if  $q_{\text{new}}$  je bez kolízií then
4:    $V \leftarrow V \cup \{q_{\text{new}}\}$ 
5:    $E \leftarrow E \cup \{(q_{\text{near}}, q_{\text{new}})\}$ 
6: return  $q_{\text{new}}$ 
7: end if
8: return NIL

```

Algoritmus 11: Algoritmus extend RRT

Input:

$T = (V, E)$: an RRT
 q : konfigurácia, ku ktorej strom T rastie

Output:

connected ak q je spojené s T ; inak failure

```

1: repeat
2:    $q_{\text{new}} \leftarrow$  extend RRT ( $T$ ,  $q$ )
3: until ( $q_{\text{new}}=q$  or  $q_{\text{new}}= \text{NIL}$ )
4: if  $q_{\text{new}} = q$  then
5:   return connected
6: else
7:   return failure
8: end if

```

Algoritmus 12: Algoritmus connect RRT

Obrázok 14: Porovnanie RRT stromov pri rozdielnych počtoch iterácií

7 Návrh aplikácie

7.1 Editovanie

Editor bude umožňovať užívateľovi vytvoriť priestor v ktorom sa bude robot pohybovať. Prekážky budú zadávané ako polygóny. Trieda *Editor* poskytuje metódy pre pridávanie a editovanie prekážok, menenie štartovacej polohy robota, menenie polohy cieľu. Na zachytenie vstupov od užívateľa a vykresľovanie bude použitá trieda *canvas*.

7.2 Vizualizácia

Súčasťou vizualizácie je vykreslenie robota v takej polohe v akej sa nachádza, prípadne vykresliť trasu akou robot prešiel. Medzi vizualizáciu patrí aj vyznačenie v akej časti algoritmu sa práve simulácia nachádza. Vizualizáciu bude mať na starosti trieda *Visualisation*.

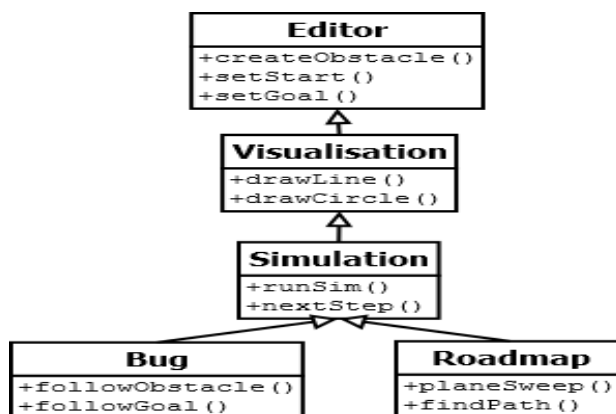
7.3 Simulácia

Simuláciu bude riešiť trieda *Simulation*. Táto trieda je jadro celej simulácie, umožňuje spustiť celú simuláciu, alebo sa posunúť o ďalší krok v algoritme pomocou metód *runSim()*, *nextStep()*. Pozastavenie v určitej fázy je docielené pomocou metódy *wait()* a spustenie *notify()*.

7.4 Roadmapy a bug algoritmy

Typy plánovania cesty, ktoré budú implementované sú roadmapy a bug algoritmy. Pri roadmapách som zvolil ako roadmapu graf viditeľnosti a na jeho tvorbu bude použitý algoritmus z kapitoly 3 *Plane sweep algoritmus*. Vytvorený graf viditeľnosti bude vizualizovaný pomocou metód z triedy *Visualisation*.

Pri Bug algoritmoch bude potrebné vizualizovať prejdenú cestu a priebežné hitpoints a leavepoints. V Tangent bug algoritme bude znázornený dosah senzoru. Pohyb robota bude implementovaný ako posun robota o niekoľko jednotiek a priebežné volanie metód pre vykreslenie.

Obrázok 15: Hierarchia tried

8 Záver

V tejto práci boli predstavené najpoužívanejšie metódy plánovania cesty v robotike. Tiež tu bol predstavený návrh webovej aplikácie, ktorá bude implementovaná vrátane textového popisu jednotlivých algoritmov. Pri implementácii bude oddelená vizualizácia od výpočtu, čo umožní jednoduchšie pridávať ďalšie algoritmy.

Literatúra

- [1] Choset, H.: *Principles of Robot Motion: Theory, Algorithms and Implementations*, 2005, ISBN 0-262-03327-5